

APLIKACE

Poznámky	1 2 3 4 5 6 7 8 9
Příklady	1 2 3 4 5 6 7 8 9
Otázky	1 2 3 4 5 6 7 8 9
Cvičení	1 2 3 4 5 6 7 8 9
Učení	1 2 3 4 5 6 7 8 9

APLIKACE

V této části budou použita tvrzení z předchozích kapitol o funkcích více proměnných na různé úlohy, praktické i teoretické.

APLIKACE

V této části budou použita tvrzení z předchozích kapitol o funkcích více proměnných na různé úlohy, praktické i teoretické.

Následující úlohy lze zhruba rozdělit na geometrické, algebraické a úlohy popisující různé stavy v některých oblastech jiných věd, např. fyziky nebo ekonomie.

APLIKACE

V této části budou použita tvrzení z předchozích kapitol o funkcích více proměnných na různé úlohy, praktické i teoretické.

Následující úlohy lze zhruba rozdělit na geometrické, algebraické a úlohy popisující různé stavy v některých oblastech jiných věd, např. fyziky nebo ekonomie.

Budeme užiteční celému světu :-)

Poznámky	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Příklady	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Otázky	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Cvičení	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Učení	1	2	3	4	5	6	7	8	9

GEOMETRICKÉ ÚLOHY

Poznámky

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Příklady

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Otázky

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Cvičení

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Učení

1 2 3 4 5 6 7 8 9

GEOMETRICKÉ ÚLOHY

Mezi typické úlohy patří hledání vzdálenosti mezi geometrickými objekty, sestavení tečných rovin k ploše vyhovující daným podmínkám, najít geometrický objekt splňující dané podmínky, např. má jistý tvar nebo je vhodnou částí jiného objektu (např. vepsaný do koule) nebo má minimální velikost povrchu, největší objem, apod..

GEOMETRICKÉ ÚLOHY

Mezi typické úlohy patří hledání vzdálenosti mezi geometrickými objekty, sestavení tečných rovin k ploše vyhovující daným podmínkám, najít geometrický objekt splňující dané podmínky, např. má jistý tvar nebo je vhodnou částí jiného objektu (např. vepsaný do koule) nebo má minimální velikost povrchu, největší objem, apod..

Například tvar střechy nad hlavou může způsobit drobné potíže při dešti.

Příklad. Sestrojte tečnou rovinu koule $x^2 + y^2 + z^2 = 4y$, která je kolmá na roviny $x - y + z = 2, x + y - 2z = 7$.

Příklad. Sestrojte tečnou rovinu koule $x^2 + y^2 + z^2 = 4y$, která je kolmá na roviny $x - y + z = 2, x + y - 2z = 7$.

Řešení. Tečná rovina k ploše $x^2 + y^2 - 4y + z^2 = 0$ v bodě (x_0, y_0, z_0) má rovnici

$$2x_0(x - x_0) + (2y_0 - 4)(y - y_0) + 2z_0(z - z_0) = 0.$$

Příklad. Sestrojte tečnou rovinu koule $x^2 + y^2 + z^2 = 4y$, která je kolmá na roviny $x - y + z = 2$, $x + y - 2z = 7$.

Řešení. Tečná rovina k ploše $x^2 + y^2 - 4y + z^2 = 0$ v bodě (x_0, y_0, z_0) má rovnici

$$2x_0(x - x_0) + (2y_0 - 4)(y - y_0) + 2z_0(z - z_0) = 0.$$

Jsou-li na sebe kolmé roviny, jsou na sebe kolmé i jejich normály.

Pro jistotu si to průběžně modelujte z plastelíny.

Příklad. Sestrojte tečnou rovinu koule $x^2 + y^2 + z^2 = 4y$, která je kolmá na roviny $x - y + z = 2$, $x + y - 2z = 7$.

Řešení. Tečná rovina k ploše $x^2 + y^2 - 4y + z^2 = 0$ v bodě (x_0, y_0, z_0) má rovnici

$$2x_0(x - x_0) + (2y_0 - 4)(y - y_0) + 2z_0(z - z_0) = 0.$$

Jsou-li na sebe kolmé roviny, jsou na sebe kolmé i jejich normály.

Pro jistotu si to průběžně modelujte z plastelíny.

Normály ploch popsané implicitně jsou dány jejich gradienty.

Poznámky	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Příklady	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Otázky	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Cvičení	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Učení	1	2	3	4	5	6	7	8	9

V daném případě to jsou tedy vektory

$$(2x_0, 2y_0 - 4, 2z_0), (1, -1, 1), (1, 1, -2)$$

a skalární součin prvního vektoru s oběma zbývajících musí být roven nule.

V daném případě to jsou tedy vektory

$$(2x_0, 2y_0 - 4, 2z_0), (1, -1, 1), (1, 1, -2)$$

a skalární součin prvního vektoru s oběma zbývajících musí být roven nule.

Tím se dostanou dvě rovnice:

$$\begin{aligned}x_0 - y_0 + z_0 &= -2 \\x_0 + y_0 - 2z_0 &= 2.\end{aligned}$$

V daném případě to jsou tedy vektory

$$(2x_0, 2y_0 - 4, 2z_0), (1, -1, 1), (1, 1, -2)$$

a skalární součin prvního vektoru s oběma zbývajících musí být roven nule.

Tím se dostanou dvě rovnice:

$$\begin{aligned}x_0 - y_0 + z_0 &= -2 \\x_0 + y_0 - 2z_0 &= 2.\end{aligned}$$

Třetí rovnicí je rovnice dané plochy, tj. povrchu koule.

V daném případě to jsou tedy vektory

$$(2x_0, 2y_0 - 4, 2z_0), (1, -1, 1), (1, 1, -2)$$

a skalární součin prvního vektoru s oběma zbývajících musí být roven nule.

Tím se dostanou dvě rovnice:

$$\begin{aligned}x_0 - y_0 + z_0 &= -2 \\x_0 + y_0 - 2z_0 &= 2.\end{aligned}$$

Třetí rovnicí je rovnice dané plochy, tj. povrchu koule.

Vyřešením těchto rovnic se dostanou body dotyku tečné roviny:

$$(\pm\sqrt{2/7}, 2 \pm 3\sqrt{2/7}, \pm 2\sqrt{2/7}).$$

Poznámky

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Příklady

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Otázky

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Cvičení

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Učení

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Příklad. Na svahu daném rovnicí $z = f(x, y)$ (jednotky pro x, y jsou v metrech) nalezněte ve výšce 100 metrů místa s nejprudší spádnicí.

Příklad. Na svahu daném rovnicí $z = f(x, y)$ (jednotky pro x, y jsou v metrech) nalezněte ve výšce 100 metrů místa s nejprudší spádnicí.

To jsou nejprudší místa na sjezdovce.

Příklad. Najděte vzdálenost bodu $(1, 2, 2)$ od plochy $z = x^2 - y^2 + 8$.

Příklad. Najděte vzdálenost bodu $(1, 2, 2)$ od plochy $z = x^2 - y^2 + 8$.

Řešení. Minimalizuje se funkce $\sqrt{(x - 1)^2 + (y - 2)^2 + (z - 2)^2}$ za podmínky $z = x^2 - y^2 + 8$.

Příklad. Najděte vzdálenost bodu $(1, 2, 2)$ od plochy $z = x^2 - y^2 + 8$.

Řešení. Minimalizuje se funkce $\sqrt{(x - 1)^2 + (y - 2)^2 + (z - 2)^2}$ za podmínky $z = x^2 - y^2 + 8$.

Je zřejmé, že minimum uvedené odmocniny je ve stejném bodě jako minimum výrazu pod odmocninou.

Příklad. Najděte vzdálenost bodu $(1, 2, 2)$ od plochy $z = x^2 - y^2 + 8$.

Řešení. Minimalizuje se funkce $\sqrt{(x - 1)^2 + (y - 2)^2 + (z - 2)^2}$ za podmínky $z = x^2 - y^2 + 8$.

Je zřejmé, že minimum uvedené odmocniny je ve stejném bodě jako minimum výrazu pod odmocninou.

Bude se tedy hledat minimum funkce $f(x, y, z) = (x - 1)^2 + (y - 2)^2 + (z - 2)^2$ za uvedené podmínky.

Příklad. Najděte vzdálenost bodu $(1, 2, 2)$ od plochy $z = x^2 - y^2 + 8$.

Řešení. Minimalizuje se funkce $\sqrt{(x - 1)^2 + (y - 2)^2 + (z - 2)^2}$ za podmínky $z = x^2 - y^2 + 8$.

Je zřejmé, že minimum uvedené odmocniny je ve stejném bodě jako minimum výrazu pod odmocninou.

Bude se tedy hledat minimum funkce $f(x, y, z) = (x - 1)^2 + (y - 2)^2 + (z - 2)^2$ za uvedené podmínky.

Je dobré si uvědomit, že hledaný bod na ploše, který bude mít nejmenší vzdálenost od daného bodu, bude vždycky existovat!

Příklad. Najděte vzdálenost bodu $(1, 2, 2)$ od plochy $z = x^2 - y^2 + 8$.

Řešení. Minimalizuje se funkce $\sqrt{(x - 1)^2 + (y - 2)^2 + (z - 2)^2}$ za podmínky $z = x^2 - y^2 + 8$.

Je zřejmé, že minimum uvedené odmocniny je ve stejném bodě jako minimum výrazu pod odmocninou.

Bude se tedy hledat minimum funkce $f(x, y, z) = (x - 1)^2 + (y - 2)^2 + (z - 2)^2$ za uvedené podmínky.

Je dobré si uvědomit, že hledaný bod na ploše, který bude mít nejmenší vzdálenost od daného bodu, bude vždycky existovat!

Hledání bodu na ploše lze omezit na nějakou omezenou uzavřenou množinu, např. průnik plochy s koulí o středu v daném bodě a o poloměru, který by měl být tak velký, aby koule plochu protínala, a současně malý, ale aby ji protínala v malé množině.

Poznámky

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Příklady

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Otázky

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Cvičení

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Učení

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Poznámky	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Příklady	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Otázky	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Cvičení	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Učení	1	2	3	4	5	6	7	8	9

Řeší se tedy soustava rovnic

$$2(x - 1) - 2x\lambda = 0$$

$$2(y - 2) + 2y\lambda = 0$$

$$2(z - 2) + \lambda = 0$$

$$x^2 - y^2 - z + 8 = 0$$

Řeší se tedy soustava rovnic

$$2(x - 1) - 2x\lambda = 0$$

$$2(y - 2) + 2y\lambda = 0$$

$$2(z - 2) + \lambda = 0$$

$$x^2 - y^2 - z + 8 = 0$$

Tyto rovnice je vhodné spočítat na počítači, který dá výsledek

$$x = .82013736, y = 2.561829673, z = 2.10965398, \lambda = -.21930795 .$$

Řeší se tedy soustava rovnic

$$2(x - 1) - 2x\lambda = 0$$

$$2(y - 2) + 2y\lambda = 0$$

$$2(z - 2) + \lambda = 0$$

$$x^2 - y^2 - z + 8 = 0$$

Tyto rovnice je vhodné spočítat na počítači, který dá výsledek

$$x = .82013736, y = 2.561829673, z = 2.10965398, \lambda = -.21930795 .$$

Nutno dodat, že uvedená soustava má více řešení. Ty ostatní ale leží mimo vhodně zvolenou kouli zmíněnou na začátku této úlohy.

Poznámky

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Příklady

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Otázky

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Cvičení

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Učení

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Příklad. Mezi kvádry s danou délkou tělesové úhlopříčky najděte kvádry s největším objemem.

Příklad. Mezi kvádry s danou délkou tělesové úhlopříčky najděte kvádry s největším objemem.

Řešení. Necht' má úhlopříčka délku a a kvádr strany o délkách x, y, z .

Příklad. Mezi kvádry s danou délkou tělesové úhlopříčky najděte kvádry s největším objemem.

Řešení. Necht' má úhlopříčka délku a a kvádr strany o délkách x, y, z .

Řešení dané úlohy tedy spočívá v hledání maxima funkce $V = xyz$ za podmínek $x^2 + y^2 + z^2 = a^2$ a $x > 0, y > 0, z > 0$.

Příklad. Mezi kvádry s danou délkou tělesové úhlopříčky najděte kvádry s největším objemem.

Řešení. Necht' má úhlopříčka délku a a kvádr strany o délkách x, y, z .

Řešení dané úlohy tedy spočívá v hledání maxima funkce $V = xyz$ za podmínek $x^2 + y^2 + z^2 = a^2$ a $x > 0, y > 0, z > 0$.

Funkce V je spojitá a kladná na daném definičním oboru.

Příklad. Mezi kvádry s danou délkou tělesové úhlopříčky najděte kvádry s největším objemem.

Řešení. Necht' má úhlopříčka délku a a kvádr strany o délkách x, y, z .

Řešení dané úlohy tedy spočívá v hledání maxima funkce $V = xyz$ za podmínek $x^2 + y^2 + z^2 = a^2$ a $x > 0, y > 0, z > 0$.

Funkce V je spojitá a kladná na daném definičním oboru.

Pokud se jedna z proměnných blíží k 0, blíží se i hodnota V k 0. Funkce V tedy nemá na svém definičním oboru minimum.

Příklad. Mezi kvádry s danou délkou tělesové úhlopříčky najděte kvádry s největším objemem.

Řešení. Necht' má úhlopříčka délku a a kvádr strany o délkách x, y, z .

Řešení dané úlohy tedy spočívá v hledání maxima funkce $V = xyz$ za podmínek $x^2 + y^2 + z^2 = a^2$ a $x > 0, y > 0, z > 0$.

Funkce V je spojitá a kladná na daném definičním oboru.

Pokud se jedna z proměnných blíží k 0, blíží se i hodnota V k 0. Funkce V tedy nemá na svém definičním oboru minimum.

Zvětší-li se definiční obor přidáním možnosti $x = 0, y = 0, z = 0$, je definiční obor funkce kompaktní množinou (průnik kompaktního intervalu $[0, a] \times [0, a] \times [0, a]$ s plochou $x^2 + y^2 + z^2 = a^2$).

Příklad. Mezi kvádry s danou délkou tělesové úhlopříčky najděte kvádry s největším objemem.

Řešení. Necht' má úhlopříčka délku a a kvádr strany o délkách x, y, z .

Řešení dané úlohy tedy spočívá v hledání maxima funkce $V = xyz$ za podmínek $x^2 + y^2 + z^2 = a^2$ a $x > 0, y > 0, z > 0$.

Funkce V je spojitá a kladná na daném definičním oboru.

Pokud se jedna z proměnných blíží k 0, blíží se i hodnota V k 0. Funkce V tedy nemá na svém definičním oboru minimum.

Zvětší-li se definiční obor přidáním možnosti $x = 0, y = 0, z = 0$, je definiční obor funkce kompaktní množinou (průnik kompaktního intervalu $[0, a] \times [0, a] \times [0, a]$ s plochou $x^2 + y^2 + z^2 = a^2$).

Na této množině V nabývá svého maxima a nemůže to být v přidaných bodech definičního oboru.

Maximum může funkce V nabývat jen v bodech, pro které je

$$yz - \lambda 2x = 0$$

$$xz - \lambda 2y = 0$$

$$xy - \lambda 2z = 0$$

pro nějaké λ .

Poznámky

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Příklady

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Otázky

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Cvičení

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Učení

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Maximum může funkce V nabývat jen v bodech, pro které je

$$yz - \lambda 2x = 0$$

$$xz - \lambda 2y = 0$$

$$xy - \lambda 2z = 0$$

pro nějaké λ .

Protože x, y, z jsou nenulové, vyplývá z rovnic vztah $x = y = z$ a tato hodnota se musí rovnat $a/\sqrt{3}$, což plyne z dané podmínky.

Poznámky

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Příklady

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Otázky

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Cvičení

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Učení

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Maximum může funkce V nabývat jen v bodech, pro které je

$$yz - \lambda 2x = 0$$

$$xz - \lambda 2y = 0$$

$$xy - \lambda 2z = 0$$

pro nějaké λ .

Protože x, y, z jsou nenulové, vyplývá z rovnic vztah $x = y = z$ a tato hodnota se musí rovnat $a/\sqrt{3}$, což plyne z dané podmínky.

Protože výsledkem je jediný bod, kde může V nabývat svého lokálního extrému a z předchozí diskuse je známo, že v nějakém bodě V maxima nabývá, musí to být získaný bod.

Poznámky	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Příklady	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Otázky	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Cvičení	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Učení	1	2	3	4	5	6	7	8	9

Příklad. Najděte kvádr (se stranami rovnoběžnými s osami souřadnic) maximálního objemu vepsaného do elipsoidu $x^2 + y^2/4 + z^2/8 = 1$.

Příklad. Najděte kvádr (se stranami rovnoběžnými s osami souřadnic) maximálního objemu vepsaného do elipsoidu $x^2 + y^2/4 + z^2/8 = 1$.

Řešení. Vrcholy kváдру budou zřejmě ležet na elipsoidu a kvádr bude symetrický okolo počátku.

Příklad. Najděte kvádr (se stranami rovnoběžnými s osami souřadnic) maximálního objemu vepsaného do elipsoidu $x^2 + y^2/4 + z^2/8 = 1$.

Řešení. Vrcholy kváдру budou zřejmě ležet na elipsoidu a kvádr bude symetrický okolo počátku.

Jedním vrcholem (x, y, z) kváдру (např. pro $x > 0, y > 0, z > 0$) jsou ostatní vrcholy jednoznačně dány. Objem kváдру se pak rovná $8xyz$.

Příklad. Najděte kvádr (se stranami rovnoběžnými s osami souřadnic) maximálního objemu vepsaného do elipsoidu $x^2 + y^2/4 + z^2/8 = 1$.

Řešení. Vrcholy kváдру budou zřejmě ležet na elipsoidu a kvádr bude symetrický okolo počátku.

Jedním vrcholem (x, y, z) kváдру (např. pro $x > 0, y > 0, z > 0$) jsou ostatní vrcholy jednoznačně dány. Objem kváдру se pak rovná $8xyz$.

Hledá se tedy, ve kterém bodě má funkce $f(x, y, z) = xyz$ maximum za podmínek $x^2 + y^2/4 + z^2/8 = 1, x > 0, y > 0, z > 0$.

Pomocí Lagrangeových multiplikátorů se dostanou rovnice

$$\begin{aligned}yz + 2\lambda x &= 0 \\xz + y\lambda/2 &= 0 \\xy + z\lambda/4 &= 0.\end{aligned}$$

Pomocí Lagrangeových multiplikátorů se dostanou rovnice

$$\begin{aligned}yz + 2\lambda x &= 0 \\xz + y\lambda/2 &= 0 \\xy + z\lambda/4 &= 0.\end{aligned}$$

Odtud vyplývají rovnosti $2x^2 = y^2/2 = z^2/4$.

Poznámky

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Příklady

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Otázky

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Cvičení

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Učení

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Pomocí Lagrangeových multiplikátorů se dostanou rovnice

$$\begin{aligned}yz + 2\lambda x &= 0 \\xz + y\lambda/2 &= 0 \\xy + z\lambda/4 &= 0.\end{aligned}$$

Odtud vyplývají rovnosti $2x^2 = y^2/2 = z^2/4$.

Proč nemůže být $\lambda = 0$?

Pomocí Lagrangeových multiplikátorů se dostanou rovnice

$$\begin{aligned}yz + 2\lambda x &= 0 \\xz + y\lambda/2 &= 0 \\xy + z\lambda/4 &= 0.\end{aligned}$$

Odtud vyplývají rovnosti $2x^2 = y^2/2 = z^2/4$.

Proč nemůže být $\lambda = 0$?

Dosazením do rovnice elipsoidu se dostanou body $(1/\sqrt{3}, 2/\sqrt{3}, 2\sqrt{2}/\sqrt{3})$.

Pomocí Lagrangeových multiplikátorů se dostanou rovnice

$$\begin{aligned}yz + 2\lambda x &= 0 \\xz + y\lambda/2 &= 0 \\xy + z\lambda/4 &= 0.\end{aligned}$$

Odtud vyplývají rovnosti $2x^2 = y^2/2 = z^2/4$.

Proč nemůže být $\lambda = 0$?

Dosazením do rovnice elipsoidu se dostanou body $(1/\sqrt{3}, 2/\sqrt{3}, 2\sqrt{2}/\sqrt{3})$.

Úsudkem lze snadno zjistit, že f dosahuje své maximum, a proto to musí být v získaném bodě.

Poznámky	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Příklady	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Otázky	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Cvičení	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Učení	1	2	3	4	5	6	7	8	9

ALGEBRAICKÉ ÚLOHY

Poznámky	1 2 3 4 5 6 7 8 9
Příklady	1 2 3 4 5 6 7 8 9
Otázky	1 2 3 4 5 6 7 8 9
Cvičení	1 2 3 4 5 6 7 8 9
Učení	1 2 3 4 5 6 7 8 9

ALGEBRAICKÉ ÚLOHY

Do této části patří důkazy mnoha nerovností, vztahů mezi čísly a jejich různými rozklady. Lze sem zařadit i prokládání přímky danými body nebo metodu nejmenších čtverců.

Poznámky	1 2 3 4 5 6 7 8 9
Příklady	1 2 3 4 5 6 7 8 9
Otázky	1 2 3 4 5 6 7 8 9
Cvičení	1 2 3 4 5 6 7 8 9
Učení	1 2 3 4 5 6 7 8 9

Příklad. Ukažte, že geometrický průměr n kladných čísel není nikdy větší než jejich aritmetický průměr.

Příklad. Ukažte, že geometrický průměr n kladných čísel není nikdy větší než jejich aritmetický průměr.

Řešení. Položí se

$$f(x_1, \dots, x_n) = \sum_{i=1}^n x_i - n \sqrt[n]{\prod_{i=1}^n x_i}$$

pro kladná čísla x_i .

Příklad. Ukažte, že geometrický průměr n kladných čísel není nikdy větší než jejich aritmetický průměr.

Řešení. Položí se

$$f(x_1, \dots, x_n) = \sum_{i=1}^n x_i - n \sqrt[n]{\prod_{i=1}^n x_i}$$

pro kladná čísla x_i .

Zřejmě stačí předpokládat $n \geq 2$.

Poznámky

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Příklady

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Otázky

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Cvičení

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Učení

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Příklad. Ukažte, že geometrický průměr n kladných čísel není nikdy větší než jejich aritmetický průměr.

Řešení. Položí se

$$f(x_1, \dots, x_n) = \sum_{i=1}^n x_i - n \sqrt[n]{\prod_{i=1}^n x_i}$$

pro kladná čísla x_i .

Zřejmě stačí předpokládat $n \geq 2$.

Definičním oborem funkce f je otevřená množina a pro získání možných kandidátů na body, kde má tato funkce minimum, stačí zjistit, kde se anulují parciální derivace (pro jednoduchost se označí $X = \sqrt[n]{\prod_{i=1}^n x_i}$):

$$\frac{\partial f}{\partial x_i} = 1 - n \cdot \frac{1}{n} \frac{X}{x_i} = 1 - \frac{X}{x_i}.$$

Poznámky	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Příklady	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Otázky	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Cvičení	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Učení	1	2	3	4	5	6	7	8	9

Z rovnic snadno vyplývá, že všechna čísla x_i musejí být stejná a rovnají se tedy nějakému kladnému číslu a .

Z rovnic snadno vyplývá, že všechna čísla x_i musejí být stejná a rovnají se tedy nějakému kladnému číslu a .

V tomto bodě je hodnota f rovna 0 a zbývá ukázat, že tam má f minimum.

Příklad. Rozložte dané kladné číslo A na násobek n kladných čísel tak, aby jejich součet byl nejmenší.

Příklad. Rozložte dané kladné číslo A na násobek n kladných čísel tak, aby jejich součet byl nejmenší.

Řešení. Označí se $f(x_1, \dots, x_n) = \sum_{i=1}^n x_i$ a hledá se minimum f za podmíněk $\prod_{i=1}^n x_i = A$, $x_i > 0$ pro každé i .

Příklad. Rozložte dané kladné číslo A na násobek n kladných čísel tak, aby jejich součet byl nejmenší.

Řešení. Označí se $f(x_1, \dots, x_n) = \sum_{i=1}^n x_i$ a hledá se minimum f za podmínek $\prod_{i=1}^n x_i = A$, $x_i > 0$ pro každé i .

Při použití Lagrangeových multiplikátorů se řeší $n + 1$ rovnic

$$1 - \lambda \frac{A}{x_i} = 0 \text{ pro } i = 1, \dots, n$$
$$\prod_{i=1}^n x_i = A.$$

Příklad. Rozložte dané kladné číslo A na násobek n kladných čísel tak, aby jejich součet byl nejmenší.

Řešení. Označí se $f(x_1, \dots, x_n) = \sum_{i=1}^n x_i$ a hledá se minimum f za podmíněk $\prod_{i=1}^n x_i = A$, $x_i > 0$ pro každé i .

Při použití Lagrangeových multiplikátorů se řeší $n + 1$ rovnic

$$1 - \lambda \frac{A}{x_i} = 0 \text{ pro } i = 1, \dots, n$$
$$\prod_{i=1}^n x_i = A.$$

Z prvních n rovnic vyplývá, že všechna x_i jsou si rovna, a tedy podle poslední rovnice se rovnají $\sqrt[n]{A}$.

Zbývá ukázat, že v získaném bodě nabývá f svého minima $n\sqrt[n]{A}$. To vyplývá např. z nerovnosti mezi geometrickým a aritmetickým průměrem: $n\sqrt[n]{A} \leq n\sqrt[n]{\prod_{i=1}^n x_i} \leq \sum_{i=1}^n x_i = f(x_1, \dots, x_n)$.

Zbývá ukázat, že v získaném bodě nabývá f svého minima $n\sqrt[n]{A}$. To vyplývá např. z nerovnosti mezi geometrickým a aritmetickým průměrem: $n\sqrt[n]{A} \leq n\sqrt[n]{\prod_{i=1}^n x_i} \leq \sum_{i=1}^n x_i = f(x_1, \dots, x_n)$.

Dokázali jsme, že i algebraici koukají.

Příklad. Pro body $(1, 2)$, $(2, 2)$, $(4, 3)$ v rovině najděte takovou přímku, že součet čtverců vzdáleností oněch bodů k přímce je nejmenší.

Příklad. Pro body $(1, 2)$, $(2, 2)$, $(4, 3)$ v rovině najděte takovou přímku, že součet čtverců vzdáleností oněch bodů k přímce je nejmenší.

Řešení. Hledají se čísla a, b taková, že součet čtverců vzdáleností daných bodů od přímky $ax + b$ je nejmenší (budeme nejdříve předpokládat, že přímka není kolmá na osu x).

Příklad. Pro body $(1, 2)$, $(2, 2)$, $(4, 3)$ v rovině najděte takovou přímku, že součet čtverců vzdáleností oněch bodů k přímce je nejmenší.

Řešení. Hledají se čísla a, b taková, že součet čtverců vzdáleností daných bodů od přímky $ax + b$ je nejmenší (budeme nejdříve předpokládat, že přímka není kolmá na osu x).

Vzdálenost bodu (x_0, y_0) od této přímky je $|ax_0 - y_0 + b|$.

Příklad. Pro body $(1, 2)$, $(2, 2)$, $(4, 3)$ v rovině najděte takovou přímku, že součet čtverců vzdáleností oněch bodů k přímce je nejmenší.

Řešení. Hledají se čísla a, b taková, že součet čtverců vzdáleností daných bodů od přímky $ax + b$ je nejmenší (budeme nejdříve předpokládat, že přímka není kolmá na osu x).

Vzdálenost bodu (x_0, y_0) od této přímky je $|ax_0 - y_0 + b|$.

Hledají se tedy čísla a, b tak, aby funkce $f(a, b) = (a+b-2)^2 + (2a+b-2)^2 + (4a+b-3)^2$ měla minimální hodnotu.

Příklad. Pro body $(1, 2)$, $(2, 2)$, $(4, 3)$ v rovině najděte takovou přímku, že součet čtverců vzdáleností oněch bodů k přímce je nejmenší.

Řešení. Hledají se čísla a, b taková, že součet čtverců vzdáleností daných bodů od přímky $ax + b$ je nejmenší (budeme nejdříve předpokládat, že přímka není kolmá na osu x).

Vzdálenost bodu (x_0, y_0) od této přímky je $|ax_0 - y_0 + b|$.

Hledají se tedy čísla a, b tak, aby funkce $f(a, b) = (a+b-2)^2 + (2a+b-2)^2 + (4a+b-3)^2$ měla minimální hodnotu.

Při předpokladu $a > 0, b > 0$ mohou kritické body být jen v bodech, kde se anulují parciální derivace funkce f (ty existují všude).

Dostávají se dvě rovnice:

$$\begin{aligned}21a + 7b &= 18 \\ 7a + 3b &= 7,\end{aligned}$$

které mají řešení $a = 5/14$, $b = 3/2$.

Poznámky

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Příklady

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Otázky

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Cvičení

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Učení

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Dostávají se dvě rovnice:

$$\begin{aligned}21a + 7b &= 18 \\7a + 3b &= 7,\end{aligned}$$

které mají řešení $a = 5/14, b = 3/2$.

Vzdálenost daného bodu od přímky $y = 5x/14 + 3/2$ je rovna zhruba 0,07.

Poznámky

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Příklady

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Otázky

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Cvičení

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Učení

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Dostávají se dvě rovnice:

$$\begin{aligned}21a + 7b &= 18 \\7a + 3b &= 7,\end{aligned}$$

které mají řešení $a = 5/14, b = 3/2$.

Vzdálenost daného bodu od přímky $y = 5x/14 + 3/2$ je rovna zhruba 0,07.

Nyní je nutné se podívat na hraniční případy, tedy na hodnoty $a = 0, b = 0$.

Poznámky

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Příklady

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Otázky

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Cvičení

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Učení

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Dostávají se dvě rovnice:

$$\begin{aligned}21a + 7b &= 18 \\7a + 3b &= 7,\end{aligned}$$

které mají řešení $a = 5/14, b = 3/2$.

Vzdálenost daného bodu od přímky $y = 5x/14 + 3/2$ je rovna zhruba 0,07.

Nyní je nutné se podívat na hraniční případy, tedy na hodnoty $a = 0, b = 0$.

Je-li $a = 0, b > 0$, pak $f(0, b) = (b - 2)^2 + (b - 2)^2 + (b - 3)^2$ může mít extrémy jen pro $b = 7/3$ (tam, kde se derivace podle b anulují) a pak je vzdálenost daného bodu od přímky $y = 7/3$ rovna $2/3$.

Dostávají se dvě rovnice:

$$\begin{aligned}21a + 7b &= 18 \\7a + 3b &= 7,\end{aligned}$$

které mají řešení $a = 5/14, b = 3/2$.

Vzdálenost daného bodu od přímky $y = 5x/14 + 3/2$ je rovna zhruba 0,07.

Nyní je nutné se podívat na hraniční případy, tedy na hodnoty $a = 0, b = 0$.

Je-li $a = 0, b > 0$, pak $f(0, b) = (b - 2)^2 + (b - 2)^2 + (b - 3)^2$ může mít extrém jen pro $b = 7/3$ (tam, kde se derivace podle b anulují) a pak je vzdálenost daného bodu od přímky $y = 7/3$ rovna $2/3$.

Je-li $a > 0, b = 0$, pak $f(a, 0) = ((a - 2)^2 + (2a - 2)^2 + (4a - 3)^2$ může mít extrém jen pro $a = 6/7$ a pak je vzdálenost daného bodu od přímky $y = 6x/7$ rovna zhruba 1,57.

Dostávají se dvě rovnice:

$$\begin{aligned}21a + 7b &= 18 \\7a + 3b &= 7,\end{aligned}$$

které mají řešení $a = 5/14, b = 3/2$.

Vzdálenost daného bodu od přímky $y = 5x/14 + 3/2$ je rovna zhruba 0,07.

Nyní je nutné se podívat na hraniční případy, tedy na hodnoty $a = 0, b = 0$.

Je-li $a = 0, b > 0$, pak $f(0, b) = (b - 2)^2 + (b - 2)^2 + (b - 3)^2$ může mít extrém jen pro $b = 7/3$ (tam, kde se derivace podle b anuluje) a pak je vzdálenost daného bodu od přímky $y = 7/3$ rovna $2/3$.

Je-li $a > 0, b = 0$, pak $f(a, 0) = ((a - 2)^2 + (2a - 2)^2 + (4a - 3)^2$ může mít extrém jen pro $a = 6/7$ a pak je vzdálenost daného bodu od přímky $y = 6x/7$ rovna zhruba 1,57.

Zbývá uvážit případ, kdy je přímka kolmá na osu x , tj. tvaru $x = c$.

Dostávají se dvě rovnice:

$$\begin{aligned}21a + 7b &= 18 \\7a + 3b &= 7,\end{aligned}$$

které mají řešení $a = 5/14, b = 3/2$.

Vzdálenost daného bodu od přímky $y = 5x/14 + 3/2$ je rovna zhruba 0,07.

Nyní je nutné se podívat na hraniční případy, tedy na hodnoty $a = 0, b = 0$.

Je-li $a = 0, b > 0$, pak $f(0, b) = (b - 2)^2 + (b - 2)^2 + (b - 3)^2$ může mít extrémy jen pro $b = 7/3$ (tam, kde se derivace podle b anuluje) a pak je vzdálenost daného bodu od přímky $y = 7/3$ rovna $2/3$.

Je-li $a > 0, b = 0$, pak $f(a, 0) = ((a - 2)^2 + (2a - 2)^2 + (4a - 3)^2$ může mít extrémy jen pro $a = 6/7$ a pak je vzdálenost daného bodu od přímky $y = 6x/7$ rovna zhruba 1,57.

Zbývá uvážit případ, kdy je přímka kolmá na osu x , tj. tvaru $x = c$.

Pak se minimalizuje funkce $f(c) = (1 - c)^2 + (2 - c)^2 + (4 - c)^2$. Tato funkce může mít extrém jen pro bod $c = 7/3$ a v tomto bodě je vzdálenost daného bodu od přímky

$$x = 7/3 \text{ rovna } 42/9.$$

Poznámky	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Příklady	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Otázky	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Cvičení	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Učení	1	2	3	4	5	6	7	8	9

$x = 7/3$ rovna $42/9$.

Výsledkem je tedy přímka $y = 5x/14 + 3/2$.

Poznámky

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Příklady

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Otázky

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Cvičení

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Učení

1 2 3 4 5 6 7 8 9

$x = 7/3$ rovna $42/9$.

Výsledkem je tedy přímka $y = 5x/14 + 3/2$.

Případy $a = 0$ a poslední případ šly snadno vyloučit úsudkem. Případ $b = 0$ šel zahrnout do prvního základního případu. Ale nemusí tomu tak být vždy.

$x = 7/3$ rovna $42/9$.

Výsledkem je tedy přímka $y = 5x/14 + 3/2$.

Případy $a = 0$ a poslední případ šly snadno vyloučit úsudkem. Případ $b = 0$ šel zahrnout do prvního základního případu. Ale nemusí tomu tak být vždy.

Hledaná přímka má tedy rovnici $y = x + 1$.

$x = 7/3$ rovna $42/9$.

Výsledkem je tedy přímka $y = 5x/14 + 3/2$.

Případy $a = 0$ a poslední případ šly snadno vyloučit úsudkem. Případ $b = 0$ šel zahrnout do prvního základního případu. Ale nemusí tomu tak být vždy.

Hledaná přímka má tedy rovnici $y = x + 1$.

Zkuste prozkoumat případ, že se hledá přímka taková, že součet vzdáleností (nikoli čtverců vzdáleností) daných bodů od ní je nejmenší.

Poznámky	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Příklady	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Otázky	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Cvičení	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Učení	1	2	3	4	5	6	7	8	9

Metoda nejmenších čtverců

Poznámky	1 2 3 4 5 6 7 8 9
Příklady	1 2 3 4 5 6 7 8 9
Otázky	1 2 3 4 5 6 7 8 9
Cvičení	1 2 3 4 5 6 7 8 9
Učení	1 2 3 4 5 6 7 8 9

Metoda nejmenších čtverců

Jsou dány 3 rovnice $f_i(x, y) = 0, i = 1, 2, 3$ o dvou proměnných.

Metoda nejmenších čtverců

Jsou dány 3 rovnice $f_i(x, y) = 0, i = 1, 2, 3$ o dvou proměnných.

Protože dané funkce mají dvě proměnné, obvykle tyto rovnice nemají řešení.

Metoda nejmenších čtverců

Jsou dány 3 rovnice $f_i(x, y) = 0, i = 1, 2, 3$ o dvou proměnných.

Protože dané funkce mají dvě proměnné, obvykle tyto rovnice nemají řešení.

Nicméně se lze ptát, zda existují x, y tak, aby v nějakém smyslu byly hodnoty f_i v těchto bodech co nejbližší 0.

Metoda nejmenších čtverců

Jsou dány 3 rovnice $f_i(x, y) = 0, i = 1, 2, 3$ o dvou proměnných.

Protože dané funkce mají dvě proměnné, obvykle tyto rovnice nemají řešení.

Nicméně se lze ptát, zda existují x, y tak, aby v nějakém smyslu byly hodnoty f_i v těchto bodech co nejbližší 0.

Je nutné specifikovat, v jakém smyslu se myslí ono *co nejbližše*.

V předchozím příkladě se myslel buď součet nebo součet čtverců.

V předchozím příkladě se myslel buď součet nebo součet čtverců.

Druhý případ bývá důležitější.

V předchozím příkladě se myslel buď součet nebo součet čtverců.

Druhý případ bývá důležitější.

Znamená to, že se hledá bod (x, y) ve kterém má funkce $f_1^2(x, y) + f_2^2(x, y) + f_3^2(x, y)$ nejmenší hodnotu.

V předchozím příkladě se myslel buď součet nebo součet čtverců.

Druhý případ bývá důležitější.

Znamená to, že se hledá bod (x, y) ve kterém má funkce $f_1^2(x, y) + f_2^2(x, y) + f_3^2(x, y)$ nejmenší hodnotu.

Řešení nemusejí být jednoduchá a často se provádějí jen numericky.

V předchozím příkladě se myslel buď součet nebo součet čtverců.

Druhý případ bývá důležitější.

Znamená to, že se hledá bod (x, y) ve kterém má funkce $f_1^2(x, y) + f_2^2(x, y) + f_3^2(x, y)$ nejmenší hodnotu.

Řešení nemusejí být jednoduchá a často se provádějí jen numericky.

Samozřejmě se v praxi většinou vyskytují úlohy s větším počtem rovnic a větším počtem proměnných.

Poznámky	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Příklady	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Otázky	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Cvičení	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Učení	1	2	3	4	5	6	7	8	9

Příklad. Řešte předchozí úlohu pro rovnice

$$\begin{aligned}4x + 2y &= 1 \\x - y &= -1 \\2x + 4y &= 0.\end{aligned}$$

Příklad. Řešte předchozí úlohu pro rovnice

$$\begin{aligned}4x + 2y &= 1 \\x - y &= -1 \\2x + 4y &= 0.\end{aligned}$$

Řešení. Hledají se tedy x, y tak, aby hodnota $(4x + 2y - 1)^2 + (x - y + 1)^2 + (2x + 4y)^2$ byla co nejmenší.

Příklad. Řešte předchozí úlohu pro rovnice

$$\begin{aligned}4x + 2y &= 1 \\x - y &= -1 \\2x + 4y &= 0.\end{aligned}$$

Řešení. Hledají se tedy x, y tak, aby hodnota $(4x + 2y - 1)^2 + (x - y + 1)^2 + (2x + 4y)^2$ byla co nejmenší.

Já jeden nejmenší čtverec mám. Ale nemůžu ho najít.

Poznámky	1 2 3 4 5 6 7 8 9
Příklady	1 2 3 4 5 6 7 8 9
Otázky	1 2 3 4 5 6 7 8 9
Cvičení	1 2 3 4 5 6 7 8 9
Učení	1 2 3 4 5 6 7 8 9

FYZIKÁLNÍ A JINÉ ÚLOHY.

Poznámky
1 2 3 4 5 6 7 8 9
Příklady
1 2 3 4 5 6 7 8 9
Otázky
1 2 3 4 5 6 7 8 9
Cvičení
1 2 3 4 5 6 7 8 9
Učení
1 2 3 4 5 6 7 8 9

FYZIKÁLNÍ A JINÉ ÚLOHY.

V této části by se dalo zařadit mnoho úloh, ale pro skoro všechny je nutné znát nějaké fyzikální, ekonomické, chemické, atd. zákonitosti, dané nějakými rovnostmi nebo nerovnostmi.

FYZIKÁLNÍ A JINÉ ÚLOHY.

V této části by se dalo zařadit mnoho úloh, ale pro skoro všechny je nutné znát nějaké fyzikální, ekonomické, chemické, atd. zákonitosti, dané nějakými rovnostmi nebo nerovnostmi.

Nejzajímavější je tyto rovnosti a nerovnosti sestavovat, což zde ale není možné dělat.

FYZIKÁLNÍ A JINÉ ÚLOHY.

V této části by se dalo zařadit mnoho úloh, ale pro skoro všechny je nutné znát nějaké fyzikální, ekonomické, chemické, atd. zákonitosti, dané nějakými rovnostmi nebo nerovnostmi.

Nejzajímavější je tyto rovnosti a nerovnosti sestavovat, což zde ale není možné dělat.

Pak nezbývá, než ony zákonitosti zde napsat a tím se z úlohy stává čistě matematická úloha (viz např. následující úlohu) a ty byly řešeny v předchozích částech.

Poznámky	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Příklady	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Otázky	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Cvičení	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Učení	1	2	3	4	5	6	7	8	9

Poznámky	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Příklady	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Otázky	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Cvičení	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Učení	1	2	3	4	5	6	7	8	9

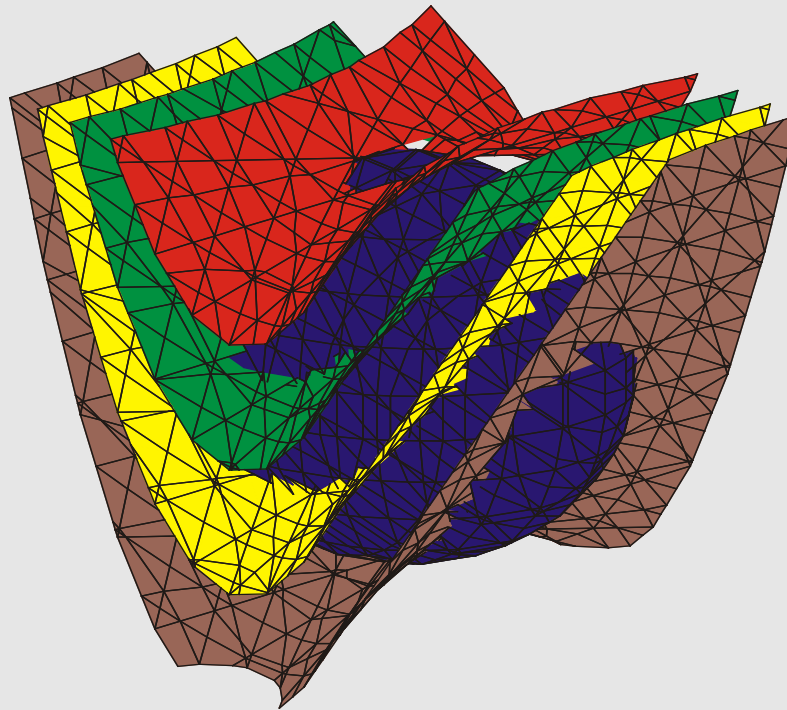
Příklad. Těleso tvaru elipsoidu $4x^2 + y^2 + 4z^2 = 16$ letělo atmosférou a rozložení teploty na jeho povrchu bylo rovno $8x^2 + 4xy - 16z + 600$. Najděte místo na tělese s největší teplotou.

Příklad. Těleso tvaru elipsoidu $4x^2 + y^2 + 4z^2 = 16$ letělo atmosférou a rozložení teploty na jeho povrchu bylo rovno $8x^2 + 4xy - 16z + 600$. Najděte místo na tělese s největší teplotou.

Řešení. Na obrázku je modrý elipsoid řezaný plochami odpovídajícími bodům se stejnou teplotou.

Poznámky	1 2 3 4 5 6 7 8 9
Příklady	1 2 3 4 5 6 7 8 9
Otázky	1 2 3 4 5 6 7 8 9
Cvičení	1 2 3 4 5 6 7 8 9
Učení	1 2 3 4 5 6 7 8 9

Příklad. *Podle Fermatova principu se světlo šíří tak, aby z daného bodu dospělo do cíle v nejkratším čase.*

Příklad. Podle Fermatova principu se světlo šíří tak, aby z daného bodu dospělo do cíle v nejkratším čase.

Necht' jsou dána dvě prostředí rozdělená plochou $z = f(x, y)$ a dva body A, B v prostoru, přičemž A leží nad plochou a B pod plochou.

Příklad. Podle Fermatova principu se světlo šíří tak, aby z daného bodu dospělo do cíle v nejkratším čase.

Nechť jsou dána dvě prostředí rozdělená plochou $z = f(x, y)$ a dva body A, B v prostoru, přičemž A leží nad plochou a B pod plochou.

Znáte-li rychlosti světla v obou prostředích, uveďte postup jak zjistit cestu paprsku z A do B .

Cvičení 1 :

Příklad. Řešte optimalizační úlohy s pomocí Lagrangeových multiplikátorů:

Cvičení 1 :

Příklad. Řešte optimalizační úlohy s pomocí Lagrangeových multiplikátorů:

1. Nejbližší bod na přímce.

Cvičení 1 :

Příklad. Řešte optimalizační úlohy s pomocí Lagrangeových multiplikátorů:

1. Nejbližší bod na přímce.

2. Nejbližší bod na rovině.

Poznámky

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Příklady

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Otázky

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Cvičení

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Učení

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Cvičení 1 :

Příklad. Řešte optimalizační úlohy s pomocí Lagrangeových multiplikátorů:

1. Nejbližší bod na přímce.

2. Nejbližší bod na rovině.

3. Nejlevnější konzervu s daným objemem

Poznámky

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Příklady

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Otázky

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Cvičení

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Učení

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Cvičení 1 :

Příklad. Řešte optimalizační úlohy s pomocí Lagrangeových multiplikátorů:

1. Nejbližší bod na přímce.

2. Nejbližší bod na rovině.

3. Nejlevnější konzervu s daným objemem

4. Nejlevnější bazén s daným objemem

Poznámky

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Příklady

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Otázky

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Cvičení

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Učení

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Cvičení 1 :

Příklad. Řešte optimalizační úlohy s pomocí Lagrangeových multiplikátorů:

1. Nejbližší bod na přímce.

2. Nejbližší bod na rovině.

3. Nejlevnější konzervu s daným objemem

4. Nejlevnější bazén s daným objemem

5. Nejlevnější krabičku s daným objemem

Cvičení 1 :

Příklad. Řešte optimalizační úlohy s pomocí Lagrangeových multiplikátorů:

1. Nejbližší bod na přímce.

2. Nejbližší bod na rovině.

3. Nejlevnější konzervu s daným objemem

4. Nejlevnější bazén s daným objemem

5. Nejlevnější krabičku s daným objemem

6. Největší obdélník vepsaný do kruhu

Konec cvičení 1.

Poznámky
1 2 3 4 5 6 7 8 9
Příklady
1 2 3 4 5 6 7 8 9
Otázky
1 2 3 4 5 6 7 8 9
Cvičení
1 2 3 4 5 6 7 8 9
Učení
1 2 3 4 5 6 7 8 9

Učení 1 :

Nejvíc mě u Lagrangeových
multiplikátorů děsí ta vazba.

Poznámky

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Příklady

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Otázky

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Cvičení

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Učení

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Konec učení 1.

Poznámky
1 2 3 4 5 6 7 8 9
Příklady
1 2 3 4 5 6 7 8 9
Otázky
1 2 3 4 5 6 7 8 9
Cvičení
1 2 3 4 5 6 7 8 9
Učení
1 2 3 4 5 6 7 8 9